

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПЕРЕПІДГОТОВКИ
ТА ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ**

КОКОША СВІТЛАНА ВОЛОДИМИРІВНА

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ НАЯВНОСТІ І РУХУ ГОТОВОЇ
ПРОДУКЦІЇ»
(на матеріалах ДП «Чернігівський військовий лісгосп»)**

**Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»**

**АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеню «магістр»**

Чернігів 2022

Кваліфікаційною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі економіки, обліку і оподаткування Національного університету «Чернігівська політехніка»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Сидоренко Олександр Олексійович, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування Національного університету «Чернігівська політехніка»

Рецензент: Начальник планово-економічного відділу ТОВ «Чернігівський автозавод» Ковбаса О.М.

Захист відбудеться «21» грудня 2022 р. о ____ год. на засіданні Екзаменаційної комісії у Національному університеті «Чернігівська політехніка»

В.о. завідувач кафедри
Економіки, обліку і оподаткування

д.е.н., професор Дерій Ж.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Облік наявності та руху готової продукції та питання їх аналізу займають одну з ключових позицій в управлінні діяльністю суб'єктів господарювання. Процес обліку готової продукції умовно можна поділити на такі стадії: створення (визначення виробничої собівартості); зберігання (оприбуткування продукції за її видами та понесення додаткових витрат на її зберігання); вибуття (відображення в обліку реалізації, обміну, безкоштовної передачі, внесення в статутний капітал, використання для власних потреб, списання у зв'язку з втратою якісних характеристик та невідповідності її стандарту готової продукції); процес виявлення браку, його класифікації та подальших дій управлінського персоналу щодо до нього, все це вказує на необхідність постійного вивчення цих питань з метою розроблення удосконалень в частині забезпечення управлінського персоналу необхідною інформацією для прийняття виважених, а головне ефективних управлінських рішень, що з урахуванням специфіки притаманної лісовому господарству і вказує на актуальність теми.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженням питань обліку наявності і руху готової продукції займаються багато науковців, серед яких можна виділити: Кожинів В.Я, Федосова Т.В., Глібко В.М., Зінкевич О.В., Левицька С.О., Мосійчук М.М., Нагавичко І.П., Сук Л.К., Сук П.Л., Бутинець Ф.Ф., Писаренко Т.М, Ткаченко Н.М, Немкович О.Б, Р.Л. Хамяк, В.І. Лемішовський, Вороніна В.А., Черниш В.В. У наукових працях цих вчених розкриті питання щодо сутності та методики обліку наявності і руху готової продукції та інші. Проте, більшість цих досліджень здійсненні без врахування особливостей притаманних безпосередньо лісовому господарству, що з урахуванням наявності специфіки вказує на необхідність подальшого дослідження цієї теми.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є розкриття сутності поняття «готова продукція», узагальнення та розвиток теоретичних та практичних аспектів обліку виробництва готової продукції, а також виявлення основних проблем організації та ведення обліку виробництва готової продукції, проаналізувати наявність і рух готової продукції на підприємствах України, а також пошук шляхів їх вирішення.

Відповідно до визначеної мети під час виконання роботи вирішили такі основні завдання:

- з'ясувати сутність поняття готова продукція та її класифікації;
- дослідити методичні засади обліку руху готової продукції на стадіях створення, зберігання, вибуття;
- узагальнити нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу наявності і руху готової продукції;
- проаналізувати сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку лісового господарства в Україні та здійснити фінансово-економічну характеристика суб'єкта господарювання;
- здійснити критичну оцінку системи бухгалтерського обліку в ДП «Чернігівський військовий лісгосп» в цілому та методики обліку

наявності і руху готової продукції зокрема, на предмет її відповідності діючим методичним засадам;

- здійснити аналіз наявності і руху готової продукції в ДП «Чернігівський військовий лісгосп»;
- розробити напрями покращення організації роботи бухгалтерської служби, документообігу та облікової політики в ДП «Чернігівський військовий лісгосп» та заходи удосконалення організації й методики обліку наявності і руху готової продукції.

Об'єктом дослідження є процес обліку та аналізу наявності і руху готової продукції на підприємстві.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методологічних та організаційних питань обліку виробництва готової продукції з метою задоволення інтересів різних користувачів на прикладі підприємства ДП «Чернігівський військовий лісгосп».

Інформаційна і правова база дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження стали законодавчі акти України, нормативні документи щодо регулювання операцій з запасами, наукові праці вчених-економістів з проблем обліку готової продукції, а також дані поточного обліку лісгосподарських підприємств.

Методи дослідження. При проведенні дослідження використано методи аналізу, спостереження та порівняння, графічного зображення, групування та узагальнення.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці пропозицій з удосконалення обліку наявності і руху готової продукції та їх впровадженням і використанням у діяльності підприємства ДП «Чернігівський військовий лісгосп».

Апробація результатів дослідження. За підсумками проведеного дослідження у наукових виданнях опубліковано наукову працю: Кокоша С. В. Особливості електронного обліку лісопродукції на підприємствах лісового господарства. Юність науки – 2022: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез XII Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 15-16 трав. 2022 р.). Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. – С. 117-120.

Структура кваліфікаційної роботи зумовлена метою і завданнями дослідження та складається із вступу, трьох розділів, які, в свою чергу, мають вісім підрозділів, висновки, список використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 81 сторінок, список використаних джерел налічує 80 найменувань, 12 таблиць, 10 рисунків, 16 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі відображено розкриття актуальності дослідження та загальна характеристика випускної кваліфікаційної роботи, встановлено мета і завдання дослідження, об'єкт та предмет, а також, методи та база дослідження, подано структуру роботи, визначено практичне значення результатів і особистий внесок магістра.

У першому розділі **«Теоретико-методичні засади обліку та аналізу наявності і руху готової продукції»** розглянули та проаналізували нормативно-законодавчі акти України, дослідження науковців. Узагальнення аспектів визначення авторів терміну «Готова продукція» згрупували у вигляді схеми. Дійшли висновку, що «Готова продукція» – це продукція, яка належить до закінченого виробничого, призначена для продажу та відповідає певним стандартам. Виробничі процеси різних галузей промисловості мають свої особливості впливу на кінцевий результат діяльності та визначення завдання їх обліку. Розглянули особливості готової продукції у різних галузях та зобразили схематично. Розглянуто методичні засади обліку руху готової продукції на стадіях її створення, зберігання, вибуття. Визначили особливості та вимогу до обліку та руху лісопродукції. Починаючи з 2019 року обов'язковим є електронний облік деревини (ЕОД). Єдина державна система електронного обліку деревини створена на виконання Розпорядження КМУ від 16.09.2009р. № 1090-р, для зменшення та запобігання незаконних рубок, зведення до мінімуму тіншового ринку деревини. Електронний облік деревини – це система, яка на всіх етапах лісозаготівельних робіт засобами автоматизації фіксує та передає інформацію руху деревини з конкретизацією поколодного (штабельного) обліку, групи, класу, виду, об'єму для подальшого використання в управлінському та бухгалтерському обліку. Враховуючи галузеві особливості підприємств лісового комплексу, технічна документація про лісогосподарську діяльність є основним інформаційним джерелом, яке містить детальну інформацію про витрати на відтворення, охорону та заготівлю за весь їх період розвитку, яка формується за кожним кварталом лісових ресурсів.

У другому розділі **«Організація обліку та аналізу наявності і руху готової продукції в ДП «Чернігівський військовий лісгосп»**. Підприємство було створено 27.12.1952р. при здійсненні своєї господарської діяльності керується Конституцією України, Господарським та Цивільним Кодексом України, Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність», іншими чинними нормативно-правовими актами та цим Статутом. Підприємство є державним комерційним підприємством - юридичною особою публічного права та суб'єктом державного сектору економіки. Розглянуто та проаналізовано організаційно-управлінська структура організації ДП «Чернігівський військовий лісгосп», яке є досить ефективною та відповідає цілям і завданням підприємства, забезпечуючи взаємодію всіх структурних підрозділів. Стосовно організації бухгалтерської служби, то всі працівники бухгалтерії відповідають вимогам кваліфікаційним характеристикам займаної посади відповідно до Національного класифікатора України ДК 003:2005 "Класифікатор професій".

Положення про бухгалтерську службу ДП «Чернігівський військовий лісгосп» розроблені головним бухгалтером підприємства та включає загальні положення, завдання, функції, права, керівництво, відповідальність, взаємовідносини з іншими підрозділами. Більш детально проаналізували посадові інструкції «Бухгалтер реалізації» та «Заступник головного бухгалтера», сформовано графік подання первинних документів до бухгалтерії - в цих питаннях недоліків не виявлено. За результатом проведеного аналізу фінансово-економічних показників підприємства видно, що у 2021 році в порівнянні з 2020 роком обсяг реалізація збільшився, що свідчить про перспективу подальшого успішного розвитку та безперервного функціонування підприємства. Проаналізовано наявність і рух готової продукції, витрати лісопродукції в розрізі статей витрат на верхньому складі за 2019-2021рр., а також розглянули типові операції накопичення витрат готової продукції. Відмінність обліку лісопродукції від інших галузей полягає в тому, що на рахунку 26 «Готова продукція» на верхніх та проміжних складах обліковується лише в кількісному значенні, а вартість їх на рахунку 232 «Незавершене виробництво». На підприємстві з 01.12.2019р. введено та використовується електронний облік деревини – рух лісопродукції від оприбуткування заготовки деревини на верхні склади, переміщення на проміжний або нижній склади, а також реалізація відображається в системі через кишеньковий персональний комп'ютер.

У третьому розділу «Пропозиції щодо вдосконалення організації обліку та аналізу наявності і руху готової продукції у ДП «Чернігівський військовий лісгосп»

Аналіз положення про бухгалтерську службу ДП «Чернігівського військового лісгоспу», проведений у другому розділі, дав змогу виділити необхідні його удосконалення додати п.7.8, в якому вказано про отримання звітів від майстрів лісу по заготівлі, залишкам, переміщенню, реалізації лісопродукції по рубкам Головного користування та рубкам Догляду; надання інформації щодо залишків, руху лісопродукції у матеріально-відповідальних осіб – майстрів ліс. Розроблено звіт «Рух готової продукції» та введено в бухгалтерську програму.

Положення про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку ДП «Чернігівський військовий лісгосп» не повно відображає основні засади організації бухгалтерського обліку та прийнятої на підприємстві облікової політики, нами було запропоновано: додати застосування розрахунку відсотку для нарахування резерву відпустки окремо по кожному підрозділу: загальне керівництво, лісозаготівельна дільниця, лісопереробний цех та інше, а не загальний відсоток для всіх, так як різні категорії працівників мають різні оклади, надбавки, заохочення, тощо. Також додати пункту про випадки, при яких можлива зміна облікової політики.

Запропоновано наступні шляхи удосконалення організації обліку наявності та руху готової продукції – складання реєстрів документів з реалізації готової продукції, відкриття додаткових рахунків до рахунку 26 «Готова продукція» та

до рахунку 232 «Незавершене виробництво» це надасть можливість розраховувати собівартість в розрізі складів та по конкретному сорту, класу, виду готової продукції також дозволить позбутися розбіжностей при здійсненні оцінки готової продукції. Розробили універсальний розрахунок собівартості готової продукції який можна використовувати для прорахунку собівартості на верхньому, проміжному або нижньому складів після введення субрахунків до рахунку 232 з метою посилення функції контролю та удосконалення системи обліку готової продукції лісопильного цеху (пиломатеріали) запропоновано перейти на електронний облік такої продукції.

ВИСНОВКИ

В першому розділі було розглянуто та проведено аналіз дослідження науковців, методичні засади обліку руху готової продукції на стадіях створення, зберігання, вибуття. Узагальнення аспектів визначення авторів терміну «Готова продукція» згруповано у вигляді схеми і дійшли висновку, що «Готова продукція» – це продукція, яка належить до закінченого виробничого, призначена для продажу та відповідає певним стандартам. Для формування в системі бухгалтерського обліку інформації про лісові ресурси запропоновано їх класифікувати за такими ознаками: за функціональним призначенням, за тривалістю участі в господарському процесі, за можливістю отримання економічної вигоди та за способом створення. Залежно від характеру та призначення виконуваних процесів виробництво лісогосподарського підприємства поділяється на: основне, допоміжне господарство. До основного виробництва відносяться лісовідновлення, заготівля деревини, лісорозведення, заготівлі другорядних лісових матеріалів, охорона лісів, лісовпорядкування та інше; до допоміжного виробництва - ремонтно-механічні майстерні, утримання та експлуатація автотранспорту, спеціальних машин, промислове водопостачання утримання і експлуатація лісопильних та деревообробних верстатів. Враховуючи галузеві особливості підприємств лісового комплексу, деревина, заготовлена в результаті рубок, зберігається на різних складах: лісосіці, на верхніх складах (франко-верхній склад); проміжних (біля лісовозної дороги); нижніх складах (франко-нижній склад).

У другому розділі розглянуто організаційна структура ДП «Чернігівський військовий лісгосп», положення про облікову політику підприємства, посадові інструкції, проведено аналіз фінансово-економічних показників діяльності підприємства. Бухгалтерський облік готової продукції, а також облік господарських операцій веде за журнально-ордерною формою обліку з використанням журналів-ордерів та комп'ютерною обробкою за допомогою бухгалтерської програми «Business Automation Framework (BAF)» конфігурації «Управління лісогосподарським підприємством України» редакція 2.1 та М.Е. Дос ІS. Підприємство в процесі організації обліку готової продукції приділяє достатньо увагу та велике значення до первинних документів. Аналізуючи фінансово-економічну звітність ДП «Чернігівський військовий лісгосп», можна

віднести підприємство з достатньо кваліфікованим керівним персоналом. Оскільки, збільшуючи щороку дохід від реалізованої продукції, підприємство паралельно зменшує свої витрати і в результаті діяльності отримує прибуток. За роки дослідження діяльність сума чистого доходу від реалізації у 2021 році становить 184316 тис. грн. проти 59905 тис. грн. у 2019 році. Обсяги реалізованої продукції у 2020 році зросли на 131%, а у 2021 році на 236%. Інші операційні доходи на одному рівні. В умовах нестабільності ринку в Україні, дані показники характеризують керівництво підприємства як добрих хазяїв. Аналізуючи витрати, бачимо що собівартості виробленої продукції у 2021 році збільшилась на 146%, але витрати на 1 гривню реалізованої продукції зменшились. Такі показники показали стабільну тенденцію до зростання. Так у 2020 році підприємство отримало прибуток в порівнянні з 2019 роком, а в 2021 році прибуток збільшився на 66610 тис. грн в порівнянні з 2020 роком. На підприємстві рух лісопродукції проаналізувати та відстежити можна через документ звіт руху лісопродукції, який складається як за день так і помісячно з наростаючими показниками та здається до бухгалтерії, де відображено об'єм заготовки на початок року (місяця, дня), конкретизовано надходження та видаток протягом року, залишок на кінець року (місяця, дня). «Звіт руху лісопродукції» - дозволяє сформувавши по ділянці заготовки в розрізі конкретної лісопродукції, тобто сорт, вид, клас.

В третьому розділі відображені пропозиції вдосконалення організації обліку та аналізу наявності і руху готової продукції. Вважаємо за доцільне і необхідне на підставі первинних документів складання реєстрів документів з реалізації готових виробів. Реєстри повинні бути сформовані за напрямками реалізації, видами продукції, покупцями. Щоденне формування та складання реєстрів дає змогу здійснення оперативного контролю за реалізацією продукції. Для зменшення розбіжностей та похибок при здійсненні оцінки готової продукції запропоновано до рахунку бухгалтерського обліку 26 «Готова продукція» відкриття субрахунків: 261 – «Готова продукція Верхній склад», 262 – «Готова продукція Проміжний склад», 263 – «Готова продукція Нижній склад», 264 – «Готова продукція Лісопильний цех». А також до рахунку 232 «Незавершене виробництво» відкрити субрахунки: 2321 – «Незавершене виробництво Верхній склад», 2322 – «Незавершене виробництво Проміжний склад», 2323 – «Незавершене виробництво Нижній склад». З метою посилення функції контролю та удосконалення системи обліку готової продукції лісопильного цеху (пиломатеріали) пропонуємо перейти на електронний облік такої продукції.

Вважаємо, що запропоновані нами практичні рекомендації можуть значно поліпшати діючу систему обліку наявності і руху готової продукції на підприємстві ДП «Чернігівський військовий лісгосп».

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему «ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ НАЯВНОСТІ І РУХУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ»

(на матеріалах ДП «Чернігівський військовий лісгосп»)

Мета кваліфікаційної роботи – розкриття сутності поняття «готова продукція», узагальнення та розвиток теоретичних та практичних аспектів обліку виробництва готової продукції, а також виявлення основних проблем організації та ведення обліку виробництва готової продукції, проаналізувати наявність і рух готової продукції на підприємствах України, а також пошук шляхів їх вирішення

В першому розділі було розглядається та проводиться аналіз дослідження науковців, методичні засади обліку руху готової продукції на стадіях створення, зберігання, вибуття. Узагальнення аспектів визначення авторів терміну «Готова продукція» згруповано у вигляді схеми. Для формування в системі бухгалтерського обліку інформації про лісові ресурси запропоновано їх класифікувати за такими ознаками: за функціональним призначенням, за тривалістю участі в господарському процесі, за можливістю отримання економічної вигоди та за способом створення. Залежно від характеру та призначення виконуваних процесів виробництво лісгосподарського підприємства поділяється на: основне, допоміжне господарство. Наведені методичні засади обліку руху готової продукції на стадіях створення, зберігання, вибуття. Окремо розглянуто Нормативно-правове забезпечення обліку наявності і руху готової продукції.

У другому розділі розглянуто організаційна структура ДП «Чернігівський військовий лісгосп», положення про облікову політику підприємства, посадові інструкції, проведено аналіз фінансово-економічних показників діяльності підприємства. Підприємство в процесі організації обліку готової продукції приділяє достатньо увагу та велике значення до первинних документів. Проаналізували фінансово-економічну звітність ДП «Чернігівський військовий лісгосп» за 2019-2021рр. Проаналізували витрати собівартості та рух лісопродукції, склали звіт руху лісопродукції, наявності і руху готової продукції, витрати лісопродукції в розрізі статей витрат на верхньому складі за 2019-2021рр., а також розглянули типові операції накопичення витрат готової продукції.

В третьому розділі відображені пропозиції вдосконалення організації обліку та аналізу наявності і руху готової продукції. Вважаємо за доцільне і необхідне на підставі первинних документів складання реєстрів документів з реалізації готових виробів. Для зменшення розбіжностей та похибок при здійсненні оцінки готової продукції запропоновано до рахунку бухгалтерського обліку 26 «Готова продукція» та до рахунку 232 «Незавершене виробництво» відкрити субрахунки.

За результатами дослідження сформульовані заходи вдосконалення робочого плану, положення про облікову політику підприємства, документообігу (розроблений та введений в бухгалтерську програму новий звіт «Рапорт руху лісопродукції), розроблений універсальний розрахунок собівартості готової продукції, який можна використовувати для прорахунку собівартості на верхньому, проміжному або нижньому складів після введення субрахунків до рахунку 232.

Вважаємо, що запропоновані нами практичні рекомендації можуть значно поліпшати діючу систему обліку наявності і руху готової продукції на підприємстві ДП «Чернігівський військовий лісгосп».

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ, ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО, ОБЛІК, СОБІВАРТІСТЬ, ЕЛЕКТРОННИЙ ОБЛІК ДЕРЕВИНИ, РУХ ЛІСОПРОДУКЦІЇ, РАХУНКИ